

*Konvencija
o pravima
djeteta*

Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži
Zagreb, 2001.

*Izdavač: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži,
Savska cesta 41/III, Zagreb*

*Za izdavača: dr. sc. Adinda Dulčić, ravnateljica Državnog zavoda
za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži*

Glavna urednica: prof. dr. sc. Dubravka Maleš

Ilustracije: Sanja Pribić

Design korica: Vesna Šojat, Branimir Rukavina

Priprema za tisak: Alinea, Zagreb

Tisak: mtg topgraf, Velika Gorica

Naklada: 2000 primjeraka

Tiskano: 2001. godine

Besplatni primjerak

O KONVENCIJI

Republika Hrvatska, kao stranka Konvencije, uvrstila se među one napredne zemlje koje su preuzele obvezu osiguranja i zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda. Poštovanje, zaštita i promicanje ljudskih prava zadatak je koji proizlazi iz hrvatskoga Ustava, a o njegovu ostvarenju ovisi sigurnost i dobrobit današnjeg pučanstva, kao i budućih naraštaja.

U želji da pridonese jačanju demokracije i društva u kojemu će svaki pojedinac uživati temeljna ljudska prava, Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži objavljuje tekst Konvencije u povodu nekoliko značajnih jubileja: 20. studenoga - Međunarodnog dana djeteta i dana kada je 1959. godine Generalna skupština UN-a usvojila Deklaraciju o pravima djeteta, te dana kada je - trideset godina poslije - usvojila i Konvenciju o pravima djeteta.

Djeca se rađaju s temeljnim slobodama i pravima koja pripadaju svim ljudskim bićima. No, s obzirom na tjelesnu i psihičku nezrelost nameće se potreba isticanja posebnih prava djeteta na zaštitu koja proizlaze upravo iz te činjenice. Upravo je to osnovno polazište *Konvencije o pravima djeteta*.

Konvencija o pravima djeteta je međunarodni dokument, usvojen na Glavnoj skupštini Ujedinjenih naroda 20. studenoga 1989. godine, a sadrži univerzalne standarde koje država stranka Konvencije (tj. koja ju je potpisala i ratificirala) mora jamčiti svakom djetetu. U Konvenciji se govori, prije svega, o obvezama odraslih u odnosu prema djetetu kao i o obvezama brojnih društvenih čimbenika glede zaštite djeteta. To je prvi dokument u kojemu se djetetu pristupa kao subjektu s pravima, a ne samo kao osobi koja treba posebnu zaštitu. Za razliku od *Deklaracije o pravima djeteta* (1959.) koja ima moralnu snagu, *Konvencija o pravima djeteta* je pravni akt koji ima snagu zakona i obvezuje stranke na pridržavanje njezinih odredaba te uključuje pravo nadziranja primjene u državama koje su ju prihvatile i ratificirale.

Konvencija je jedinstvena jer je:

- Sveobuhvatna i jedina osigurava građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava djece;
- Univerzalna te se primjenjuje na svu djecu, u svim situacijama, u gotovo cijeloj zajednici naroda;
- Bezuvjetna te zahtijeva i od vlada sa slabijim izvorima sredstava da poduzmu aktivnosti vezane uz zaštitu prava djeteta;

- Holistička, što znači da zagovara gledište da su sva prava temeljna, nedjeljiva, međusobno ovisna i jednako važna.

Odbor za prava djeteta UN-a identificirao je četiri opća načela na kojima se temelje sva prava sadržana u *Konvenciji o pravima djeteta*:

- Načelo nediskriminacije prema kojemu djeca ne smiju trpjeti diskriminaciju “neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom mišljenju, nacionalnom, etničkom ili društvenom podrijetlu, vlasništvu, teškoćama u razvoju, rođenju ili drugom statusu djeteta, njegovih roditelja ili zakonskih skrbnika”.
- Djeca imaju pravo na život i razvoj u svim vidovima života, uključivši tjelesni, emotivni, psihosocijalni, kognitivni, društveni i kulturni.
- Pri donošenju svih odluka ili izvršenju postupaka koji utječu na dijete, ili na djecu kao skupinu, najvažnija mora biti dobrobit djeteta. To se odnosi kako na odluke koje donose vladina, upravna ili zakonodavna tijela, tako i na odluke koje donosi obitelj.
- Djeci se mora omogućiti da aktivno sudjeluju u rješavanju svih pitanja koja utječu na njihov život i dopustiti im slobodu izražavanja mišljenja. Ona imaju pravo izreći svoja gledišta koja se moraju ozbiljno uzeti u obzir.

Konvencija o pravima djeteta sadrži 54 članka. U Preambuli *Konvencije* objašnjavaju se pozadina i razlozi donošenja tog dokumenta. Članci od 1. do 41. drže se temeljnima jer definiraju pojam djeteta (osoba do osamnaeste godine života) te obveze koje zemlje preuzimaju kad njihovi parlamenti ratificiraju *Konvenciju* (a zemlje time postaju strankom *Konvencije*). Članci od 42. do 45. navode procedure za praćenje primjene *Konvencije*. Članci od 46. do 54. sadrže formalne odredbe u svezi sa stupanjem *Konvencije* na snagu.

S obzirom na vrste prava na koje se odnose, članci *Konvencije* mogu se razvrstati na sljedeći način:

Prava preživljavanja

Uključuju one članke *Konvencije* koji osiguravaju djetetu zadovoljavanje temeljnih potreba za njegovu opstojnost. To su primjerice: pravo na život, pravo na odgovarajući životni standard, pravo na prehranu, pravo na smještaj, pravo na zdravstvenu pomoć.

Razvojna prava

Uključuju one članke *Konvencije* koji osiguravaju djetetu najbolji mogući razvoj. To su primjerice: pravo na obrazovanje, pravo na igru, pravo na slobodno vrijeme, pravo na kulturne aktivnosti, pravo na informiranje, pravo na slobodu misli i izražavanja (vjere).

Zaštitna prava

Uključuju one članke *Konvencije* koji osiguravaju zaštitu djeteta. To su primjerice: prava na zaštitu od zloporabe, zapostavljanja i izrabljivanja, na zabranu dječjeg rada, zaštitu od droga, alkohola, duhana, na zaštitu djece izbjeglica, djece u oružanim sukobima, djece u zatvorima.

Prava sudjelovanja

Uključuju one članke koji omogućuju djetetu aktivno sudjelovanje u svojem okružju, regionalnom / nacionalnom / svjetskom, koja ga pripremaju za aktivnog građanina u budućnosti. To su primjerice: pravo na slobodno izražavanje svojih misli i pravo na udruživanje.

Konvencija je opsežan instrument različitih prava kojim se, među ostalim, pokazuje da hijerarhija dječjih prava ne postoji. Dakle, sva su ta prava potrebna da bi se dijete razvilo u psihofizički cjelovitu osobu.

Konvencija o pravima djeteta nije običan katalog prava djeteta, nego je to popis obveza koje države moraju ispunjavati spram djeteta. Te obveze država može ispunjavati izravno, osiguranjem zdravstvene zaštite ili pružanjem obrazovanja djeci ili posredno, dajući podršku roditeljima u obnašanju roditeljske uloge. S obzirom na to da članci *Konvencije* obvezuju stranke *Konvencije* na skrb o djeci, postavlja se pitanje uloge roditelja. Citanjem pojedinih članaka *Konvencije* moglo bi se zaključiti da ona umanjuje važnost obitelji, što nikako nije istina. Stoga je važno *Konvenciju* uzimati u cjelini, a ne parcijalno. *Konvencija* ne krnji ulogu roditelja - naprotiv oni odlučuju što je najbolji djetetov interes. Štoviše, vlade pojedinih stranaka *Konvencije* dužne su roditeljima osigurati potporu kako bi oni mogli osigurati skrb i što kvalitetniji odgoj svojoj djeci. Istodobno, *Konvencija o pravima djeteta* prvi je međunarodni sporazum o ljudskim pravima koji uporabom izraza "nadležna tijela" izrijekom priznaje i ulogu nevladinih udruga. Dakle, predviđa aktiviranje i angažiranje svih koji mogu pridonijeti ostvarivanju prava djeteta.

S obzirom na visoke standarde koji su postavljeni u *Konvenciji o pravima djeteta*, nijedna vlada ne može reći da u njezinoj zemlji nema pri-

mjera kršenja prava djeteta, odnosno da ne postoji potreba za trajnom skrbi o zaštiti prava djeteta u skladu s *Konvencijom*.

Kad parlament neke zemlje ratificira *Konvenciju*, ta je država dužna UN-ovu Odboru za prava djeteta (sjedište u Ženevi), posredstvom glavnog tajnika UN-a, podnositi izvješće o mjerama koje se poduzimaju, te o napretku koji je postignut u provedbi prava djeteta. Prvo se izvješće podnosi nakon dvije godine od stupanja *Konvencije* na snagu, a potom svakih pet godina. Odbor je dužan reagirati na izvješće i dostaviti "Završnu izjavu", nakon koje se od države očekuje da učini najviše što može, u najkraćem mogućem roku, za poboljšanje zaštite prava djeteta. Prvo izvješće o stanju prava djeteta u Republici Hrvatskoj, Odboru za prava djeteta UN-a, Hrvatska je uputila u siječnju 1996. godine.

Vlada Republike Hrvatske donijela je posebnu odluku kojom se na temelju notifikacije o sukcesiji od bivše države Hrvatska smatra strankom *Konvencije* o pravima djeteta od dana osamostaljenja, tj. od 8. listopada 1991. godine.

Kao zemlja koja je potpisala i ratificirala *Konvenciju o pravima djeteta*, Republika Hrvatska je preuzela sve odgovornosti koje proizlaze iz *Konvencije*, a odnose se na njezino provođenje te obvezu izmjene i prilagodbe postojećih zakona i akata u skladu s tim međunarodnim dokumentom. Jedna od obveza države stranke *Konvencije* jest i upoznavanje djece i odraslih s načelima i odredbama *Konvencije o pravima djeteta*, koristeći se pritom primjerenim i djelatnim sredstvima i razumljivim jezikom (članak 42. *Konvencije o pravima djeteta*). Prava djeteta moraju poznavati i uzimati u obzir svi građani države, i odrasli i djeca. Međutim, bezuvjetno ih moraju znati i poštivati oni koji žive i rade s djecom, koji su u svakodnevnom kontaktu s njima i koji u značajnoj mjeri utječu na stvaranje okruženja u kojemu dijete odrasta i razvija se kao ličnost. A to su roditelji, odgojitelji i učitelji. Jednako tako, sva djeca, dakle sve osobe mlađe od 18 godina, moraju biti upoznate s temeljnim pravima djeteta kako bi postale svjesne svojih prava, načina njihova stjecanja, ali i zaštite u slučaju njihova ugrožavanja od strane drugoga. Istodobno, stjecanjem spoznaja o osobnim pravima, djeca trebaju graditi stav o osobnoj odgovornosti prema poštivanju prava drugoga.

Važnost *Konvencije o pravima djeteta* je neosporna. Ona obvezuje i daje aktivnu ulogu svim čimbenicima koji pridonose zaštiti prava djeteta. To znači da svi čimbenici zajedno trebaju omogućiti optimalan razvoj djeteta, a istodobno dijete naučiti kako da štiti vlastita i tuda prava.

KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA

Države stranke ove Konvencije,

Držeći da je u skladu s načelima proklamiranim u Povelji Ujedinjenih naroda, priznanje prirođenog dostojanstva te jednakih i neotuđivih prava svih članova ljudske obitelji temelj slobode, pravde i mira u svijetu,

Imajući na umu da su narodi u Povelji Ujedinjenih naroda ponovno potvrdili vjeru u temeljna ljudska prava, kao i u dostojanstvo i vrijednost ljudske osobe te odlučili pridonijeti društvenom napretku i podizanju uvjeta života u većoj slobodi,

Svjesne da su Ujedinjeni narodi u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i međunarodnim paktovima o ljudskim pravima proglasili i složili se da svakoj osobi pripadaju sva prava i slobode u njima sadržane, bez obzira na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovina, rođenje ili neki drugi položaj,

Podsjećajući da su Ujedinjeni narodi u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima proglasili da djetinjstvu pripada posebna skrb i pomoć,

Uvjerene da obitelji, kao temeljnoj društvenoj grupi i prirodnoj sredini za razvoj i dobrobit svih njezinih članova, osobito djece, treba pružiti prijeko potrebnu zaštitu i pomoć kako bi ona u potpunosti mogla preuzeti odgovornost u zajednici,

Uvjerene da dijete, radi potpunoga i skladnog razvoja svoje osobnosti, treba rasti u obiteljskoj sredini, u ozračju sreće, ljubavi i razumijevanja,

Smatrajući da dijete u potpunosti treba biti pripremljeno za samostalan život u društvu i odgojeno u duhu ideala koji su proglašeni u Povelji Ujedinjenih naroda, osobito u duhu mira, dostojanstva, snošljivosti, slobode, ravnopravnosti i solidarnosti,

Imajući na umu da je potrebna osiguranja posebne skrbi za

dijete istaknuta u Ženevskoj deklaraciji o pravima djeteta iz 1924. godine i u Deklaraciji o pravima djeteta što su je Ujedinjeni narodi usvojili 20. studenoga 1959. godine te da je priznata u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima, Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima (osobito u članku 23. i 24.), Međunarodnom paktu o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima (osobito u članku 10.) te u statutima i odgovarajućim instrumentima specijaliziranih službi i međunarodnih organizacija koje se bave zaštitom djece,

Imajući na umu da su, kako je naznačeno u Deklaraciji o pravima djeteta, “djetetu, zbog njegove tjelesne i mentalne nezrelosti, potrebni posebna zaštita i skrb, uključujući odgovarajuću pravnu zaštitu prije i nakon rođenja”,

Podsjećajući na odredbe Deklaracije o socijalnim i pravnim načelima koja se odnose na zaštitu i dobrobit djece, s posebnim osvrtom na skrbništvo i posvojenje u nacionalnim i međunarodnim okvirima, Pravila Ujedinjenih naroda o standardnom minimumu u maloljetničkom pravosuđu (Pekinška pravila) i Deklaracije o zaštiti žena i djece u izvanrednim uvjetima i oružanom sukobu,

Svjesne da u svakoj zemlji svijeta postoje djeca koja žive u izuzetno teškim uvjetima i da njima treba posvetiti posebnu pozornost,

Uzimajući u obzir važnost tradicije i kulturnih vrijednosti svakog naroda u zaštiti i skladnom razvoju djeteta,

Svjesne značaja međunarodne suradnje za poboljšanje uvjeta života djece u svim zemljama, osobito u zemljama u razvoju,

Suglasili su se u slijedećemu:

DIO PRVI

Članak 1.

U svrhu na koju se ova Konvencija odnosi, dijete označava svaku osobu mlađu od 18 godina, osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetnosti ne odredi ranije.

Članak 2.

1. Države stranke poštivat će i osigurati svakom djetetu na svom području prava navedena u ovoj Konvenciji bez ikakve diskriminacije prema djetetu, njegovim roditeljima ili zakonskim skrbnicima glede njihove

rase, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnoga, etničkoga ili socijalnog podrijetla, imovine, teškoća u razvoju, obiteljskog podrijetla ili kakve druge okolnosti.

2. Države stranke poduzet će sve potrebne mjere za zaštitu djeteta od svih oblika diskriminacije ili kažnjavanja koji polaze od položaja, dje-latnosti, izraženog mišljenja ili uvjerenja roditelja, zakonskih skrbnika ili članova obitelji.

Članak 3.

1. U svim akcijama koje u svezi s djecom poduzimaju javne ili privatne ustanove socijalne skrbi, sudovi, državna uprava ili zakonodavna tijela, mora se prvenstveno voditi računa o interesima djeteta.

2. Države stranke obvezuju se da će odgovarajućim zakonodavnim i upravnim mjerama djetetu osigurati zaštitu i skrb kakva je prijeko potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih skrbnika ili drugih osoba koje su za nj zakonski odgovorne.

3. Države stranke osigurat će da službe i ustanove odgovorne za skrb ili zaštitu djece budu pod stručnim nadzorom i da svoje djelovanje usklade sa standardima nadležnih vlasti, osobito glede pitanja sigurnosti, zdravlja te broja i stručnosti osoblja.

Članak 4.

Države stranke poduzet će sve odgovarajuće zakonodavne, upravne i druge mjere za primjenu prava priznatih u ovoj Konvenciji. Glede gospodarskih, društvenih i kulturnih prava, države stranke poduzet će takve mjere u što širem opsegu svojih raspoloživih sredstava i, u slučaju potrebe, u okviru međunarodne suradnje.

Članak 5.

Radi osiguranja odgovarajućeg usmjeravanja i vođenja djeteta u korištenju prava priznatih ovom Konvencijom, a u

skladu s razvojnim sposobnostima djeteta, države stranke poštivat će odgovornosti, prava i dužnosti roditelja, zakonskih skrbnika ili drugih osoba zakonski odgovornih za dijete, ili, ako je potrebno, članova proširene obitelji ili zajednice kako to nalažu mjesni običaji.

Članak 6.

1. Države stranke priznaju svakom djetetu prirodno pravo na život.
2. Države stranke će u najvećoj mogućoj mjeri osigurati opstanak i razvoj djeteta.

Članak 7.

1. Odmah nakon rođenja dijete mora biti upisano u matične knjige te mu se mora jamčiti pravo na ime, pravo na državljanstvo i, koliko je to moguće, pravo da zna za svoje roditelje i da uživa njihovu skrb.

2. Države stranke osigurat će primjenu ovih prava u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom i obvezama koje proizlaze iz odgovarajućih međunarodnih instrumenata u ovom području, osobito ako bi dijete inače ostalo bez državljanstva.

Članak 8.

1. Države stranke obvezuju se jamčiti djetetu pravo na očuvanje svog identiteta, uključujući nacionalnost, ime i obiteljske odnose priznate zakonom u što se neće nezakonito miješati.

2. Ako su djetetu nezakonito uskraćene neke ili sve sastavnice identiteta, države stranke osigurat će odgovarajuću pomoć i zaštitu u cilju njegova što bržeg potvrđivanja.

Članak 9.

1. Države stranke osigurat će da se dijete ne odvaja od svojih roditelja protiv njihove volje, osim kada nadležne vlasti pod sudbenim nadzo-

rom odluče, u skladu s važećim zakonima i postupcima, da je odvajanje potrebno radi dobrobiti djeteta. Takva odluka može biti naročito potrebna u posebnim slučajevima, kao što su zloraba roditeljskog položaja ili zanemarivanje djeteta, ili pak kad roditelji žive odvojeno, a mora se donijeti odluka o mjestu djetetova prebivališta.

2. U svakom postupku koji se vodi u skladu sa stavkom 1. ovog članka, svim zainteresiranim stranama mora se omogućiti sudjelovanje i izjašnjavanje.

3. Državne stranke poštivat će pravo djeteta koje je odvojeno od jednog ili oba roditelja da redovito održava osobne i neposredne odnose s oba roditelja ako se time ne ugrožava njegova dobrobit.

4. Ako je odvajanje posljedica bilo kojega postupka što ga je pokrenula država stranka, primjerice pritvora, zatvora, progona, izručenja ili smrti jednog ili oba roditelja (uključujući i smrt koja je uslijedila iz bilo kojega razloga dok je osoba pod nadzorom države), država stranka će na podnesen zahtjev pružiti roditeljima, djetetu ili, ako je potrebno, drugom članu obitelji, potrebne obavijesti o boravištu odsutnog člana(ova) obitelji, osim kad bi pružanje takve obavijesti moglo štetiti dobrobiti djeteta. Države stranke osigurat će nadalje da podnošenje takvog zahtjeva samo po sebi nema štetne posljedice po zainteresiranu osobu ili osobe.

Članak 10.

1. U skladu s obvezama država stranaka po članku 9., stavku 1., zahtjev djeteta ili njegovih roditelja za ulazak u državu stranku ili odlazak iz nje radi obiteljskog sjedinjenja razmatrat će se povoljno, humano i što žurnije. Države stranke osigurat će nadalje da podnošenje takvog zahtjeva nema štetne posljedice za podnositelje zahtjeva i za članove njihove obitelji.

2. Osim u posebnim slučajevima, djetetu čiji roditelji borave u različitim državama mora se jamčiti pravo na redovito održavanje osobnih i neposrednih odnosa s oba roditelja. U tom cilju i u skladu s obvezama država stranaka iz članka 9., stavka 2., države stranke priznat će djetetu i njegovim roditeljima pravo na napuštanje bilo koje zemlje, uključujući vlastitu, i na ulazak u svoju zemlju. Pravo napuštanja bilo koje zemlje bit će podvrgnuto samo onim ograničenjima koja su zakonski propisana i koja su pot-

rebna radi zaštite nacionalne sigurnosti, javnog poretka (*ordre public*), javnog zdravlja ili morala, ili prava i sloboda drugih te koja su usklađena s ostalim pravima priznatim u ovoj Konvenciji.

Članak 11.

1. Države stranke poduzet će mjere za suzbijanje nezakonitog prebacivanja i zadržavanja djece u inozemstvu.

2. U tom cilju države stranke promicat će zaključenje bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili pristupanje postojećim sporazumima.

Članak 12.

1. Države stranke osigurat će djetetu koje je u stanju oblikovati vlastito mišljenje, pravo na slobodno izražavanje svojih stavova o svim stvarima koje se na njega odnose, te ih uvažavati u skladu s dobi i zrelošću djeteta.

2. U tu svrhu, djetetu se izravno ili preko posrednika, odnosno odgovarajuće službe, mora osigurati da bude saslušano u svakom sudbenom i upravnom postupku koji se na njega odnosi, na način koji je usklađen s proceduralnim pravilima nacionalnog zakonodavstva.

Članak 13.

1. Dijete ima pravo na slobodu izražavanja; to pravo mora, neovisno o granicama, uključivati slobodu traženja, primanja i širenja obavijesti i ideja svake vrste, usmeno ili pismeno, tiskom ili umjetničkim oblikovanjem ili kojim drugim sredstvom prema izboru djeteta.

2. Uživanje ovoga prava može biti podvrgnuto samo onim ograničenjima koja su određena zakonom i koja su prijeko potrebna:

- a) radi zaštite prava i ugleda drugih, ili
- b) radi zaštite nacionalne sigurnosti ili javnog poretka (*ordre public*), javnog zdravlja ili morala.

Članak 14.

1. Države stranke priznat će djetetu pravo na slobodu misli, savjesti i vjere.

2. Države stranke poštivat će prava i dužnosti roditelja i, u određenim slučajevima, zakonskih skrbnika, u svezi s pružanjem pomoći djetetu u korištenju svojih prava na način koji je u skladu s njegovim razvojnim sposobnostima.

3. Sloboda izražavanja vjere ili uvjerenja može biti podvrgnuta samo onim ograničenjima koja su zakonom određena i koja su prijeko potrebna radi zaštite javne sigurnosti, zdravlja ili morala ili temeljnih prava i sloboda drugih.

Članak 15.

1. Države stranke priznaju djetetu pravo na slobodu udruživanja i slobodu mirnog okupljanja.

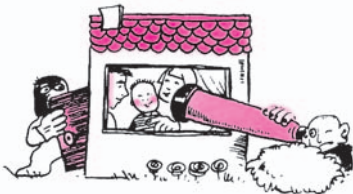
2. Uživanju ovih prava ne mogu se postavljati nikakva ograničenja osim onih koja su u zajednici zakonski propisana i koja su u demokratskom društvu prijeko potrebna u interesu nacionalne ili javne sigurnosti, javnog poretka (*ordre public*), zaštite javnog zdravlja ili morala, ili zaštititi prava i sloboda drugih.

Članak 16.

1. Niti jedno dijete ne smije biti izloženo proizvoljnom ili nezakonitom miješanju u njegovu privatnost, obitelj, dom ili prepisku, niti nezakonitim napadima na njegovu čast i ugled.

2. Dijete ima pravo na zakonsku zaštitu protiv takvog miješanja ili napada.

Članak 17.

Države stranke priznaju važnost koju imaju sredstva javnog priopćavanja te će djetetu osigurati pristup obavijestima i materijalima iz različitih nacionalnih i međunarodnih izvora, osobito onih koji teže promica-

nju društvene, duhovne i moralne dobrobiti djeteta, kao i njegova tjelesnoga i duševnoga zdravlja. U tom cilju, države stranke će:

a) poticati sredstva javnog priopćavanja na širenje obavijesti i materijala koji za dijete imaju društvenu i kulturnu vrijednost u duhu članka 29.;

b) poticati međunarodnu suradnju u proizvodnji, razmjeni i širenju takvih obavijesti i materijala iz raznovrsnih kulturnih, nacionalnih i međunarodnih izvora;

c) poticati proizvodnju i širenje knjiga za djecu;

d) poticati sredstva javnog priopćavanja da osobitu pozornost posvete jezičnim potrebama djeteta koje pripada manjinskoj grupi ili je starosjedilačkog podrijetla;

e) imajući na umu odredbe članka 13. i 18., poticati razvoj odgovarajućih naputaka za zaštitu djeteta od obavijesti i materijala koji škode njegovu razvoju.

Članak 18.

1. Države stranke učinit će sve što je u njihovoj moći u primjeni načela zajedničke roditeljske odgovornosti za odgoj i razvoj djeteta. Roditelji ili zakonski skrbnici snose najveću odgovornost za odgoj i razvoj djeteta. Dobrobit djeteta mora biti njihova temeljna briga.

2. U cilju jamčenja i promicanja prava utvrđenih u ovoj Konvenciji, države stranke pružit će odgovarajuću pomoć roditeljima i zakonskim skrbnicima kako bi oni mogli ispuniti svoju dužnost prema djetetu, te jačati ustanove i službe za dječju zaštitu i skrb.

3. Države stranke iskoristit će sve odgovarajuće mjere da djeca zaposlenih roditelja mogu uživati zaštitu i skrb ustanova i službi koje im u tom smislu stoje na raspolaganju.

Članak 19.

1. Države stranke poduzet će sve potrebne zakonodavne, upravne, socijalne i prosvjetne mjere da zaštite dijete od svakog oblika tjelesnog ili

duševnog nasilja, povreda ili zlorababa, zanemari-
vanja ili zapaštenosti, zlostavljanja ili iskorištava-
nja, uključujući spolno zlostavljanje, dok o njemu
brine roditelj(i), zakonski skrbnik(ci) ili neka druga
odgovorna osoba kojoj je skrb djeteta povjerena.

2. Mjere zaštite po potrebi moraju obuhvati-
ti djelotvorne postupke uvođenja socijalnih progra-
ma za pružanje potrebne pomoći djetetu i onima

koji o njemu brinu te za druge oblike preven-
cije i utvrđivanja, izvješćivanja, ukazivanja,
istraživanja, postupanja i praćenja slučajeva
zlostavljanja djeteta koji su gore opisani i,
bude li potrebno, za uključivanje suda.

Članak 20.

1. Dijete kojemu je privremeno ili trajno uskraćena obiteljska sredi-
na, ili koje zbog svoje dobrobiti u njoj ne smije ostati, ima pravo na poseb-
nu zaštitu i pomoć države.

2. Države stranke će u skladu sa svojim nacionalnim zakonodav-
stvom takvom djetetu osigurati zamjensku zaštitu.

3. Takva zaštita može, *inter alia*, uključivati smještaj kod hranitelja,
kafalu po islamskom zakonu, posvojenje ili, po potrebi, smještaj u odgo-
varajuće ustanove za skrb o djeci. Pri donošenju rješenja, osobita pozorno-
st mora se posvetiti osiguranju kontinuiteta u djetetovu odgoju, kao i nje-
govu etničkom, vjerskom, kulturnom ili jezičnom podrijetlu.

Članak 21.

Države stranke koje priznaju i/ili dopuštaju posvojenje, vodit će raču-
na da se pri tome najveća moguća pozornost posveti dobrobiti djeteta te će:

a) osigurati da posvojenje službeno
odobrava samo stručna služba koja će te-
meljem odgovarajućih zakona i postupka,
kao i svih bitnih i pouzdanih informacija,
donijeti odluku o ispravnosti posvojenja s
obzirom na situaciju u kojoj se dijete nala-
zi glede roditelja, rodbine i zakonskih skr-
bnika, i utvrditi jesu li zainteresirane strane

svjesno pristale na posvojenje nakon što su bile ispravno savjetovane ako savjetovanje bude potrebno;

b) prihvatiti međudržavno posvojenje kao zamjenski oblik skrbi za dijete, ako se ne može osigurati njegov smještaj u obitelj hranitelja ili posvojitelja ili se ni na koji pogodan način o njemu ne može skrbiti u domovini;

c) osigurati da dijete koje je predmet međudržavnog posvojenja uživa zaštitu i standarde jednake onima koji su određeni u slučaju domaćeg posvojenja;

d) poduzeti sve potrebne mjere kako međudržavno posvojenje ne bi vodilo nedopuštenoj materijalnoj koristi za one koji su u to uključeni;

e) po potrebi promicati ciljeve sadržane u ovom članku zaključivanjem bilateralnih ili multilateralnih dogovora ili sporazuma i, u tom okviru, osigurati da postupak smještaja djeteta u drugu zemlju vode nadležne vlasti ili tijela.

Članak 22.

1. Države stranke poduzet će prikladne mjere kako bi dijete koje traži izbjeglički status ili koje se drži izbjeglicom prema važećem međunarodnom i domaćem pravu, bilo da je bez pratnje ili je u pratnji roditelja ili koje druge osobe, primilo primjerenu zaštitu i humanitarnu pomoć u skladu s primjenjivim pravima navedenim u ovoj Konvenciji i drugim međunarodnim instrumentima ljudskih prava kao i humanitarnim instrumentima kojih su spomenute države stranke.

2. U tu će svrhu i u mjeri koju drže potrebnom, države stranke sudjelovati u svim naporima Ujedinjenih naroda i ostalih mjerodavnih međudržavnih ili nevladinih organizacija koje surađuju s Ujedinjenim narodima, da se takvom djetetu pruži zaštita i pomoć i da se pronađu roditelji ili drugi članovi obitelji svakog djeteta izbjeglice kako bi se od njih prikupile

obavijesti potrebne za njegovo ponovno sjedinjenje s obitelji. U slučajevima kad se djetetovi roditelji ili članovi obitelji ne mogu pronaći, njemu će se osigurati ista zaštita kao i svoj drugoj djeci kojoj je iz bilo kojeg razloga privremeno ili trajno uskraćena njihova obiteljska sredina, kako je navedeno u ovoj Konvenciji.

Članak 23.

1. Države stranke priznaju da dijete s teškoćama u duševnom ili tjelesnom razvoju treba voditi ispunjen i pristojan život u uvjetima koji jamče dostojanstvo, jačaju djetetovo oslanjanje na vlastite snage i olakšavaju njegovo djelatno sudjelovanje u zajednici.

2. Države stranke priznaju djetetu s teškoćama u razvoju pravo na posebnu skrb te će, ovisno o raspoloživim sredstvima, poticati i osiguravati svakom takvom djetetu kao i onima koji su odgovorni za njegovu skrb, pružanje pomoći koju zatraže i koja je primjerena stanju djeteta i uvjetima u kojima žive njegovi roditelji ili drugi koji skrbe za njega.

3. Priznajući djetetu s teškoćama u razvoju posebne potrebe, pružanje pomoći prema stavku 2. ovog članka bit će besplatno kad god je to moguće, uz uvažavanje materijalnih mogućnosti djetetovih roditelja ili drugih osoba koje o njemu skrbe, te će biti organizirano tako da djetetu s teškoćama u razvoju osigura djelotvoran pristup obrazovanju, stručnoj izobrazbi, zdravstvenim službama rehabilitacijskim službama, pripremi za zapošljavanje i mogućnostima rasonode, što mu omogućuju puno uključivanje u zajednicu i osobni razvoj, uključujući njegov kulturni i duhovni napredak.

4. Države stranke će u duhu međunarodne suradnje promicati razmjenu najvažnijih obavijesti iz područja preventivne zdravstvene zaštite te medicinskog, psihološkog i funkcionalnog tretmana djece s teškoćama u razvoju, uključujući širenje i pristup obavijestima o metodama rehabilitacije, obrazovanja i izbora zanimanja, kako bi unaprijedile sposobnosti i vještine te proširile domaća iskustva u tim područjima. U svezi s tim, osobita pozornost posvetit će se potrebama zemalja u razvoju.

Članak 24.

1. Državne stranke priznaju djetetu pravo na uživanje najviše moguće razine zdravlja i na olakšice glede ozdravljenja i oporavka. Države stranke će nastojati osigurati da nijednom djetetu ne bude uskraćeno njegovo pravo pristupa zdravstvenim službama.

2. Države stranke će se zalagati za puno ostvarenje toga prava i osobito poduzimati odgovarajuće mjere:

a) za smanjenje smrtnosti novorođenčadi i djece;

b) za pružanja potrebne zdravstvene pomoći i zdravstvene njege svakom djetetu, s težištem na jačanju primarne zdravstvene zaštite;

c) za suzbijanje bolesti i neishranjenosti u okvirima primarne zdravstvene zaštite primjenom, *inter alia*, lako dostupne tehnologije te osiguranjem odgovarajuće hranjive prehrane i pročišćene pitke vode, imajući na umu opasnosti i rizike od zagađenosti okoliša;

d) za osiguranje prenatalne i postnatalne zdravstvene zaštite majki;

e) za pružanje obavijesti, obrazovanja i potpore u korištenju temeljnih spoznaja o dječjem zdravlju i prehrani, prednostima dojenja, osobnoj higijeni i čistoći okoliša te sprječavanju nezgoda, svim slojevima zajednice, osobito roditeljima i djeci;

f) za razvoj preventivne zdravstvene zaštite, savjetovaništa za roditelje te obrazovanja i službi za planiranje obitelji.

3. Države stranke će poduzeti djelotvorne i odgovarajuće mjere za suzbijanje tradicionalnih postupaka koji štete zdravlju djece.

4. Države stranke se obvezuju da će promicati i podržavati međunarodnu suradnju u cilju postizanja punog ostvarenja prava priznatih u ovom članku. U svezi s tim, osobita pozornost posvetit će se zemljama u razvoju.

Članak 25.

Države stranke priznaju djetetu koje je od strane nadležnih vlasti stavljeno pod nadzor radi skrbi, zaštite ili zbrinjavanja njegova tjelesnog ili duševnog zdravlja, pravo na povremenu provjeru njege koja mu se pruža i svih drugih okolnosti zbog kojih je primijenjena mjera nadzora.

Članak 26.

1. Države stranke će svakom djetetu priznati pravo na socijalnu sigurnost, uključujući socijalno osiguranje, te će poduzeti potrebne mjere za puno ostvarenje ovoga prava u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

2. Te povlastice bi se trebale jamčiti glede mogućnosti i uvjeta u kojima živi dijete i osobe koje su odgovorne za skrb o njemu, kao i svake

druge okolnosti povezane sa zahtjevom za dobivanjem povlastica kojega podnosi dijete ili netko u njegovo ime.

Članak 27.

1. Države stranke priznaju svakom djetetu pravo na životni standard primjeren njegovu tjelesnom, duševnom, duhovnom, moralnom i društvenom razvoju.

2. Roditelj(i) ili druge osobe, ovisno o njihovim sposobnostima i materijalnim mogućnostima, snose najveću odgovornost za osiguranje životnih uvjeta koji su prijeko potrebni za djetetov razvoj.

3. Države stranke će, ovisno o nacionalnim prilikama i svojim mogućnostima, poduzeti odgovarajuće mjere pomoći roditeljima i drugim osobama koje su odgovorne za dijete u ispunjavanju ovoga prava i, ako je potrebno, osigurati materijalnu pomoć i programe podrške, osobito glede prehrane, odijevanja i smještaja.

4. Države stranke će poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da dijete dobije sredstva za uzdržavanje od roditelja ili drugih osoba koje su za njega materijalno odgovorne, kako unutar države stranke tako i iz inozemstva. Osobito će u slučajevima kad osoba koja je materijalno odgovorna za dijete živi u drugoj zemlji odvojeno od djeteta, države stranke težiti pristupanju ili zaključivanju međunarodnih sporazuma, kao i pronalaženju drugih prikladnih postupaka.

Članak 28.

1. Države stranke priznaju svakome djetetu pravo na obrazovanje te će u svrhu ostvarivanja tog prava postupno i na temelju jednakih mogućnosti za svu djecu osobito:

a) svima osigurati obvezno i besplatno osnovno obrazovanje;

b) poticati razvoj različitih oblika srednjoškolskog obrazovanja, uključujući opću i stručnu izobrazbu, te ih učiniti raspoloživim i dostupnim svakom djetetu te poduzeti primjerene mjere kao što su uvođenje besplatne izobrazbe i osiguranje materijalne podrške kad je ona potrebna;

c) svim prikladnim sredstvima učiniti više i visoko obrazovanje dostupno svima na temelju sposobnosti;

d) učiniti da obavijestiti o školovanju te stručnoj izobrazbi i profesionalnom usmjeravanju budu dostupne svakomu djetetu;

e) poduzeti mjere za poticanje redovitog dolaska na nastavu i smanjenje stope ispisa djece iz škole.

2. Države stranke poduzet će potrebne mjere kako bi osigurale da se školska stega provodi na način kojim se potvrđuje djetetovo ljudsko dostojanstvo i koji je u skladu s ovom Konvencijom.

3. Države stranke promicat će međunarodnu suradnju u području obrazovanja, osobito u cilju suzbijanja neznanja i nepismenosti diljem svijeta te olakšanja pristupa znanstvenim i tehničkim spoznajama i suvremenim metodama poučavanja. U svezi s tim, posebna pozornost posvetit će se potrebama zemalja u razvoju.

Članak 29.

1. Države stranke slažu se da obrazovanje djeteta treba usmjeriti prema:

a) punom razvoju djetetove osobnosti, nadarenosti, duševnih i tjelesnih sposobnosti;

b) promicanju poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda te načela proglašanih u Povelji Ujedinjenih naroda;

c) poticanju poštivanja djetetovih roditelja, njegova kulturnog identiteta, jezika i vrijednosti, nacionalnih vrijednosti zemlje u kojoj dijete živi i zemlje iz koje potječe te poštivanje civilizacija koje se od njega razlikuju:

d) pripremi djeteta za odgovoran život u slobodnoj zajednici u duhu razumijevanja, mira, snošljivosti, ravnopravnosti spolova i prijateljstva među svim narodima, etničkim, nacionalnim i vjerskim grupama te osobama starijeg doba;

e) poticanju zaštite prirodnog okoliša.

2. Niti jedan dio ovoga članka ili članka 28. neće se protumačiti na način kojim bi se ometala sloboda pojedinaca ili ustanova da osnivaju i upravljaju obrazovnim ustanovama, pod uvjetom da se uvijek rukovode načelima iz stavka 1. ovoga članka i da obrazovanje u takvim ustanovama zadovoljava minimalne standarde koje propiše država.

Članak 30.

U onim državama strankama gdje postoje etničke, vjerske ili jezične manjine ili osobe starosjedilačkog podrijetla, djetetu koje pripada takvoj manjini ili koje je starosjedilačkog podrijetla ne smije se uskratiti njegovo pravo, da u zajednici s ostalim članovima njegove grupe, uživa svoju kulturu, ispovijeda svoju vjeru i obavlja vjerske obrede ili koristi svoj jezik.

Članak 31.

1. Države stranke priznaju djetetu pravo na odmor i slobodno vrijeme, na igru i razonodu primjerenu njegovoj dobi, kao i na slobodno sudjelovanje u kulturnom životu i umjetnostima.

2. Države stranke poštivat će i promicati pravo djeteta na puno sudjelovanje u kulturnom i umjetničkom životu te će poticati ostvarenje primjerenih i jednakih uvjeta za provođenje kulturnih, umjetničkih, rekreativnih i slobodnih djelatnosti.

Članak 32.

1. Države stranke priznaju pravo djetetu na zaštitu od gospodarskog izrabljivanja i obavljanja bilo kojega posla koji bi za nj bio pogibeljan ili ometao njegovo obrazovanje, bio štetan za njegovo zdravlje ili njegov tjelesni, duševni, duhovni, moralni ili društveni razvoj.

2. Države stranke poduzet će zakonodavne, upravne, socijalne i prosvjetne mjere kako bi osigurale ispunjenje odredbi ovoga članka. U tom cilju, a u skladu s važećim odredbama drugih međunarodnih instrumenata, države stranke će osobito:

- a) odrediti minimalnu dob ili minimalne dobi za zapošljavanje;
- b) odrediti primjereno radno vrijeme i uvjete zapošljavanja;
- c) odrediti primjerene kazne i ostale mjere kako bi se osigurala djelotvorna primjena ovoga članka.

Članak 33.

Države stranke poduzet će odgovarajuće mjere, uključujući zakonske, upravne, socijalne i prosvjetne mjere, kako bi djecu zaštitile od nezakonite uporabe opojnih droga i psihotropnih sredstava koji su opisani u važećim međunarodnim ugovorima te spriječile korištenje djece u nezakonitoj proizvodnji i trgovini takvim tvarima.

Članak 34.

Države stranke obvezuju se da će zaštititi dijete od svakog oblika spolnog izrabljivanja i zlostavljanja. U tu će svrhu države stranke osobito poduzeti sve nacionalne, bilateralne i multilateralne mjere kako bi spriječile:

- a) navođenje ili prinuđivanje djeteta na bavljenje bilo kojom nezakonitom spolnom djelatnošću;
- b) izrabljivačku uporabu djeteta u prostituciji ili kakvoj drugoj nezakonitoj spolnoj djelatnosti;
- c) izrabljivačku uporabu djeteta u pornografskim predstavama i materijalima.

Članak 35.

Države stranke poduzet će sve odgovarajuće nacionalne, bilateralne i multilateralne mjere kako bi spriječile otmicu, prodaju i trgovinu djecom u bilo koju svrhu i u bilo kojem obliku.

Članak 36.

Države stranke štitiće dijete od svih drugih oblika izrabljivanja koji na bilo koji način štete dobrobiti djeteta.

Članak 37.

Države stranke pobrinut će se da:

a) niti jedno dijete ne bude podvrgnuto mučenju ili drugom okrutnom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kazni. Ni smrtna kazna ni kazna doživotnog zatvora bez mogućnosti puštanja na slobodu ne smije se određivati za prijestupe koje počine osobe mlađe od 18 godina;

b) niti jednom se djetetu neće nezakonito i proizvoljno oduzeti sloboda. Uhićenje, pritvaranje ili zatvaranje djeteta obavljat će se u skladu sa zakonom, kao krajnja mjera i na najkraće moguće vrijeme;

c) sa svakim djetetom kojemu je oduzeta sloboda postupat će se ljudski i s poštivanjem prirođenog dostojanstva svakog ljudskog bića, uzimajući u obzir potrebe osoba te dobi. Osobito će se svako dijete kojem je oduzeta sloboda držati odvojeno od odraslih, osim kad se odluči suprotno zbog njegove dobrobiti, te će, osim izuzetnih okolnosti, imati pravo održavati odnose sa svojom obitelji dopisivanjem i posjetima;

d) svako dijete kojemu je oduzeta sloboda imat će pravo na neodgodivu pravnu i drugu odgovarajuću pomoć te pravo na osporavanje zakonitosti oduzimanja slobode pred sudom, ili kakvim drugim odgovarajućim neovisnim i nepristranim tijelima vlasti, kao i na neodgodivo donošenje odluke o svakom takvom pitanju.

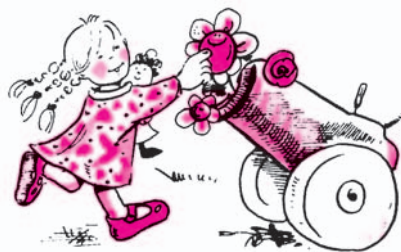

Članak 38.

1. Države stranke obvezuju se da će poštivati i jamčiti poštivanje pravila međunarodnoga humanitarnog prava koja se primjenjuje u oružanim sukobima, a odnose se na dijete.

2. Države stranke poduzet će sve korisne mjere kako bi osigurale da osobe mlađe od 15 godina nisu izravno uključene u neprijateljstva.

3. Države stranke će se suzdržati od novačenja osoba mlađih od 15 godina u svoje oružane postrojbe. Pri

novačenju osoba koje su navršile 15 godina, ali su mlađe od 18., države stranke će nastojati dati prednost najstarijima.

4. U skladu s obvezama koje proizlaze iz međunarodnoga humanitarnog prava glede zaštite civilnog pučanstva u oružanim sukobima, države stranke će poduzeti sve korisne mjere kako bi osigurale zaštitu i skrb za djecu pogođenu oružanim sukobom.

Članak 39.

Države stranke će poduzeti sve odgovarajuće mjere za promicanje tjelesnoga i duševnog oporavka i vraćanja u društvo djeteta koje je žrtva: bilo kojeg oblika zapostavljanja, izrabljivanja ili zlostavljanja; mučenja ili bilo kojeg drugog oblika okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupka ili kazne; ili pak oružanog sukoba. Oporavak i vraćanje u društvo osigurat će se u sredini koja potiče djetetovo zdravlje, samopoštovanje i dostojanstvo.

Članak 40.

1. Države stranke priznaju svakome djetetu koje je osumnjičeno ili optuženo, ili za kojega je utvrđeno da je prekršilo krivični zakon, pravo da se s njime postupa na način koji je u skladu s promicanjem njegova osjećaja dostojanstva i vrijednosti, kojim se jača djetetovo poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda drugih i koji uzima u obzir djetetovu dob i poželjnost promicanja njegova povratka u zajednicu te njegova preuzimanja djelatne uloge u toj zajednici.

2. U tom cilju, a uzevši u obzir odgovarajuće odredbe međunarodnih instrumenata, države stranke će osobito osigurati da:

a) ni jedno dijete ne bude osumnjičeno, optuženo ili da se za njega utvrdi da je prekršilo krivični zakon za djela ili propuste koji u vrijeme kad su počinjeni nisu bili zabranjeni međunarodnim ili nacionalnim zakonima;

b) svako dijete koje je osumnjičeno ili optuženo za kršenje krivičnog zakona ima najmanje slijedeća jamstva:

i) da se drži nevinim sve dok se njegova krivnja zakonski ne dokaže;

ii) da se neodgodivo i izravno obavješćuje o optužbama protiv nje- ga i, ako je primjereno, preko roditelja ili zakonskih skrbnika, te da ima pravnu i drugu pomoć u pripremi i iznošenju svoje obrane;

iii) da njegov slučaj neodložno razmotre stručna, neovisna i nepris- trana tijela vlasti ili sudsko tijelo u pravičnoj raspravi u skladu sa zakonom i u nazočnosti pravnog ili drugog savjetnika te roditelja ili zakonskih skr- bnika ako to nije protivno dobrobiti djeteta glede njegove dobi i stanja;

iv) da se ne prisiljava na davanje iskaza ili priznanje krivice; da može ispitati ili dati ispitati svjedoke optužbe i osigurati sudjelovanje i is- pitivanje svjedoka u svoju korist pod istim uvjetima;

v) ako je prekršilo krivični zakon, da u skladu sa zakonom ima pra- vo tu odluku i mjere koje iz nje proizlaze dati na provjeru višim stručnim, neovisnim i nepristranim tijelima vlasti ili sudskom tijelu;

vi) da ima pravo na besplatnu pomoć prevoditelja ako ne razumije jezik na kojemu se vodi rasprava;

vii) da se poštuje njegova privatnost na svim razinama postupka.

3. Države stranke nastojat će promicati uvođenje zakona, postupa- ka, upravnih tijela i ustanova posebno namijenjenih djeci koja su osumnji- čena ili optužena, ili se utvrdilo da su prekršila krivični zakon, osobito:

a) određivanje minimalne dobi ispod koje će se držati da djeca nisu sposobna učiniti prekršaj prema krivičnom zakonu;

b) određivanje mjera postupanja s takvom djecom bez pribjegava- nja sudskim postupcima, uz osiguranje punog poštivanja ljudskih prava i pravne zaštite kad god je to primjereno i poželjno.

4. Djeci moraju biti dostupne različite mogućnosti, kao što su pra- vila o skrbi, usmjeravanju i nadzoru nad njima; savjetovanje i uvjetno služenje kazne, hraniteljsko zbrinjavanje, obrazovanje i programi stručne izobrazbe te druge zamjenske mogućnosti institucionalne skrbi, kako bi se osigurao pristup primjeren njihovoj dobrobiti te u skladu s okolnostima u kojima se nalaze i počinjenom prekršaju.

Članak 41.

Ništa iz ove Konvencije ne smije ugroziti odredbe koje više prid- nose ostvarivanju prava djeteta, a koje mogu biti sadržane u:

a) zakonu države stranke, ili

b) međunarodnom zakonu koji se primjenjuje u toj državi.

DIO DRUGI

Članak 42.

Države stranke obvezuju se da će masovno upoznati odrasle i djecu s načelima i odredbama ove Konvencije koristeći se primjerenim i djelatnim sredstvima.

Članak 43.

1. U svrhu utvrđivanja ostvarenog napretka država stranaka u dostizanju i ispunjavanju obveza prihvaćenih u ovoj Konvenciji, osnovat će se Odbor za prava djeteta koji će obavljati niže navedene poslove.

2. Odbor će biti sastavljen od deset stručnjaka visokog moralnog ugleda i osvjedočenje stručnosti iz područja obuhvaćenog ovom Konvencijom. Članove Odbora birat će države stranke među svojim državljanima koji će nastupati u osobnom svojstvu, a pozornost će se obratiti podjednakoj zemljopisnoj zastupljenosti, kao i jednakoj zastupljenosti glavnih pravnih sustava.

3. Članovi Odbora birat će se tajnim glasovanjem s popisa osoba koje predlažu države stranke. Svaka država stranka ima pravo predložiti jednoga svog državljanina.

4. Prvi izbori za Odbor održat će se najkasnije šest mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Konvencije, a kasnije svake dvije godine. Najmanje četiri mjeseca prije svakog novog izbora, glavni tajnik Ujedinjenih naroda uputit će poziv državama strankama da u roku dva mjeseca dostave imena svojih predloženika. Potom će glavni tajnik pripremiti popis svih predloženika abecednim redom s naznakom država stranaka koje ih predlažu i dostaviti ga državama strankama ove Konvencije.

5. Izbori će se provoditi na sastancima država stranaka koje će sazivati glavni tajnik Ujedinjenih naroda u sjedištu Ujedinjenih naroda. Na tim će sastancima, na kojima će dvije trećine država stranaka tvoriti kvorum, u Odbor biti izabrane one osobe koje dobiju najveći broj glasova i apsolutnu većinu glasova zastupnika država stranaka koji su nazočni i koji glasuju.

6. Članovi Odbora bit će izabrani na razdoblje od četiri godine. Oni mogu biti ponovno birani budu li ponovno predloženi. Mandat pet članova Odbora izabranih na prvim izborima isteći će nakon dvije godine; odmah nakon prvih izbora imena te petorice utvrdit će ždrijebom predsjedavajući sastanka.

7. Ako član Odbora umre, ili podnese ostavku, ili pak izjavi da zbog bilo kakvog razloga više nije u stanju ispunjavati svoje dužnosti u Odboru, država stranka koja ga je imenovala na njegovo će mjesto za preostali dio mandata postaviti drugoga stručnjaka iz redova svojih državljana, pod uvjetom da Odbor odobri imenovanje.

8. Odbor će odrediti svoj poslovnik.

9. Odbor će birati svoje dužnosnike na rok od dvije godine.

10. Sastanci Odbora redovito će se održavati u sjedištu Ujedinjenih naroda ili na kakvome drugom pogodnom mjestu koje Odbor odredi. Odbor će se redovito sastajati jednom godišnje. Trajanje sastanka Odbora određivat će se i po potrebi mijenjati na sastancima država stranaka ove Konvencije, ovisno o suglasnosti s Glavnom skupštinom Ujedinjenih naroda.

11. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda osigurat će potrebno osoblje i opremu za djelotvorno obavljanje zadataka Odbora u skladu s ovom Konvencijom.

12. Uz odobrenje Glavne skupštine, članovi Odbora ustanovljenog prema ovoj Konvenciji, primat će plaću iz sredstava Ujedinjenih naroda prema uvjetima koje odredi Glavna skupština Ujedinjenih naroda.

Članak 44.

1. Države stranke obvezuju se posredstvom glavnog tajnika Ujedinjenih naroda podnositi Odboru izvješća o usvojenim mjerama kojima se ispunjavaju ovdje priznata prava i o napretku koji je postignut u uživanju tih prava:

a) u roku dvije godine od dana stupanja na snagu ove Konvencije u pojedinoj državi stranci;

b) nakon toga, svakih pet godina.

2. Izvješća koja se podnose na temelju ovoga članka ukazivat će na čimbenike i, po potrebi, na poteškoće koji utječu na stupanj ispunjenja obveza iz ove Konvencije. Izvješća će također sadržavati dovoljno obavijesti kako bi Odbor mogao steći cjelovit uvid u primjenu Konvencije u određenoj zemlji.

3. Država stranka koja je Odboru podnijela cjelovito izvješće, ne mora u svojim slijedećim izvješćima koja se podnose u skladu sa stavkom 1.b) ovoga članka ponavljati ranije dostavljene osnovne obavijesti.

4. Odbor može zatražiti od država stranaka dopunske obavijesti u svezi s primjenom ove Konvencije.

5. Odbor će svake dvije godine posredstvom Gospodarskog i društvenog vijeća podnositi izvješća o svojim djelatnostima Glavnoj skupštini Ujedinjenih naroda.

6. Države članke će svoja izvješća učiniti dostupnim širokoj javnosti u svojim zemljama.

Članak 45.

U cilju unaprjeđivanja djelotvorne primjene Konvencije i poticanja međunarodne suradnje u području obuhvaćenom Konvencijom:

a) specijalizirane službe, Fond Ujedinjenih naroda namijenjen djeći (UNICEF) i ostala tijela Ujedinjenih naroda imat će pravo na svoje predstavnike kad se raspravlja o primjeni odredaba ove Konvencije koje spadaju u njihovo područje djelatnosti. Odbor može pozvati specijalizirane službe, UNICEF i ostala nadležna tijela po svom izboru kako bi dobio stručne savjete glede primjene Konvencije u njihovim područjima djelatnosti. Odbor može zatražiti od specijaliziranih službi, UNICEF-a i ostalih tijela Ujedinjenih naroda izvješća o primjeni Konvencije unutar njihovih područja djelatnosti;

b) Bude li držao potrebnim, Odbor će specijaliziranim službama, UNICEF-u i ostalim mjerodavnim tijelima dostaviti svako izvješće država članaka u kojemu se traži ili iskazuje potreba za tehničkim savjetom ili pomoći, zajedno sa svojim mogućim primjedbama i prijedlozima u svezi s tim zahtjevima ili pozivima;

c) Odbor može preporučiti Glavnoj skupštini da od glavnog tajnika zatraži da se u njezino ime pokrenu istraživanja pojedinih pitanja prava djeteta;

d) Odbor može predlagati i izdavati opće naputke temeljene na primljenim obavijestima prema članku 44. i 45. ove Konvencije. Takvi prijedlozi i opći naputci dostavit će se svakoj zainteresiranoj državi članici i podnijeti Glavnoj skupštini zajedno s mogućim primjedbama država članaka.

DIO TREĆI

Članak 46.

Ova Konvencija bit će otvorena za potpisivanje svim državama.

Članak 47.

Ova Konvencija podliježe ratifikaciji. Instrumenti ratifikacije bit će položeni kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 48.

Ova Konvencija će ostati otvorena za pristup svim državama. Instrumenti pristupa bit će položeni kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 49.

1. Ova Konvencija stupa na snagu trideseti dan nakon datuma polaganja dvadesetoga po redu instrumenta ratifikacije ili pristupa kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

2. U državama koje pristupaju ili ratificiraju Konvenciju nakon polaganja dvadesetoga po redu instrumenta ratifikacije ili pristupa, ova će Konvencija stupiti na snagu trideseti dan nakon polaganja instrumenata ratifikacije ili pristupa tih država.

Članak 50.

1. Svaka država stranka može predložiti izmjene i dostaviti ih glavnom tajniku Ujedinjenih naroda. Glavni tajnik će potom priopćiti državama strankama predloženu izmjenu uz zahtjev da se izjasne žele li da se sazove sastanak država stranaka u svrhu razmatranja i glasovanja o prijedlozima. U slučaju da se u roku četiri mjeseca od takvog priopćenja najmanje jedna trećina država stranaka izjasni u prilog sazivanja sastanka, glavni tajnik Ujedinjenih naroda će sazvati sastanak pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda. Svaka izmjena koja se izglasa većinom glasova država stranaka koje su prisutne na sastanku i koje glasuju, dostavit će se Glavnoj skupštini na usvajanje.

2. Izmjena usvojena u skladu sa stavkom 1. ovoga članka stupa na snagu kad je usvoji Glavna skupština Ujedinjenih naroda i prihvati dvotrećinska većina država stranaka.

3. Kada izmjena stupi na snagu, ona obvezuje sve države stranke koje su je prihvatile, dok druge države stranke i nadalje obvezuju odredbe ove Konvencije i sve ranije prihvaćene izmjene.

Članak 51.

1. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda primit će i dostaviti svim državama strankama tekst pridržaja koje su države usvojile u vrijeme ratifikacije ili pristupanja.

2. Pridržaj koji je nespojiv s ciljevima i svrhom ove Konvencije neće se dopustiti.

3. Pridržaji se mogu povući u bilo koje doba pismenom izjavom upućenom glavnom tajniku Ujedinjenih naroda koji će o tome obavijestiti sve države stranke. Izjava stupa na snagu s datumom kojim je pristigla glavnom tajniku.

Članak 52.

Država stranka može odstupiti od ove Konvencije pismenom izjavom koju šalje glavnome tajniku Ujedinjenih naroda. Odstup stupa na snagu godinu dana nakon što glavni tajnik primi pismenu izjavu.

Članak 53.

Glavni tajnik Ujedinjenih naroda određen je za pohranitelja ove Konvencije.

Članak 54.

Izvornik ove Konvencije, kojega su arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španjolski tekstovi jednako vjerodostojni, bit će pohranjen kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Potvrđujući navedeno, dolje potpisani opunomoćenici, uredno ovlašteni od svojih vlada, potpisali su ovu Konvenciju.

